



УКРАЇНА

**КИРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ**

вул. Дворцова, 32/29, м. Кіровоград, 25022, тел. (0522) 24-15-28,
e-mail: obluo@kw.ukrtel.net, код в ЄДРПОУ 38540379

27.03.2014 № 01-12/195/1-35

**Керівникам органів управління
освітою райдержадміністрацій,
міських рад**

Директорам шкіл-інтернатів

**Директорам позашкільних
навчальних закладів**

**Директорам професійно-
технічних навчальних закладів**

**Керівникам вищих навчальних
закладів I-IV рівнів акредитації**

Про надання пропозицій
до нової редакції Закону
України “Про освіту”

Відповідно до листа асоціації “Відроджені гімназії України” від 12 березня 2014 року № 44 (додається) доводимо до вашого відома розроблені вказаною асоціацією концептуальні засади нової редакції Закону України “Про освіту”. Суть пропонованої реформи - встановлення суспільством громадського контролю над освітою.

У зв'язку з розробкою нової редакції Закону України “Про освіту” та з метою підготовки пропозицій освітян області до вказаного законопроекту, просимо **протягом квітня 2014 року** організувати обговорення зазначених концептуальних засад та положень чинного Закону України “Про освіту” на радах навчальних закладів, педагогічних радах, засіданнях батьківських комітетів.

Пропозиції до нової редакції Закону України “Про освіту” у формі чітко сформульованих статей проекту закону, просимо надати до департаменту освіти і науки облдержадміністрації **до 05 травня 2014 року**.

Додаток: на 6 арк. в 1 прим.

Директор департаменту

Е.Лещенко

Таборанський 24 15 42

Концептуальні засади нової редакції Закону України «Про освіту»

§ 1. Преамбула (головні вимоги до Закону)

У Законі вказується, що освітня галузь автономна і самоврядна:

- ✓ Автономність передбачає незалежність діяльності закладів освіти від органів влади і політичних партій. Діяльністю навчального закладу через виборність керує Рада закладу;
- ✓ Самоврядність освітньої галузі здійснюються через виборність начальників рай(міськ) управлінь освітою, обласних управлінь освіти, відповідними конференціями, Міністра освіти на Всеукраїнському з'їзді працівників освіти.
- ✓ Фінансування навчального закладу здійснюється через місцевий і державний бюджет, виходячи з норми фінансування на одного учня. Слово «безкоштовна» освіта у Законі не вживається. Записується, що держава гарантує отримання середньої освіти за кошти бюджету. Кожен учень чи студент може отримати освіту також у приватному навчальному закладі, який фінансується за кошти засновника та платні послуги.
- ✓ Вища освіта платна. Кожен студент може отримати у держави кредит для оплати за навчання в університеті терміном на 25-ть років;
- ✓ Міністерство освіти здійснює керівництво навчальними закладами, які дають середню освіту і вищими навчальними закладами I ступеня, які, крім середньої освіти, дають професію;
- ✓ Всі університети автономні і самостійні у своїй діяльності. Фінансування університетів здійснюється студентами і іншими джерелами;
- ✓ Координацію діяльності університетів та планування їхньої роботи здійснює НАН України та її підрозділи на громадських засадах;
- ✓ Приватні і державні університети розділяються. У державному університеті не може бути приватної структури. Приватні університети фінансуються тільки за рахунок власних коштів студентів;
- ✓ Середня освіта є обов'язковою;
- ✓ Перехід учнів із однієї ступені навчання в іншу визначається по сумі балів, отриманих у свідоцтві чи атестаті. Вердикт державної екзаменаційної комісії записується у свідоцтво чи атестаті з рекомендацією продовження навчання на наступній ступені чи при вступі в університет;
- ✓ Вступ в університет здійснюється на основі рекомендації державної екзаменаційної комісії або на основі вступних екзаменів, якщо учень не має рекомендації державної екзаменаційної комісії;
- ✓ Вступ в університети через ЗНО відміняється;
- ✓ Оцінки в атестат чи свідоцтво про навчання, а також в процесі навчання виставляються по 60-ти бальній шкалі, де кожна оцінка має дев'ять пунктів підвищення, тобто 5-ть відповідає 50-59 балів. 60-ть балів – оцінка за особливі заслуги.

- ✓ Вчителем чи викладачем у навчальному закладі може бути тільки студент, який закінчить чотирьохрічний педагогічний коледж; пройде двоєрічну практику у навчальному закладі і закінчить двоєрічний педагогічний університет.
- ✓ Вводяться у Закон окремі поняття - «обирати» і «призначити».
- ✓ Ставка вчителя (викладача) становить 20 годин тижневого навантаження.
- ✓ Штатний розпис навчального закладу затверджує Рада школи на основі примірного та можливості бюджету.

§ 2. Забезпечення автономності навчального закладу.

Розділ 1: Рада навчального закладу та її повноваження.

Конференція навчального закладу – батьки, вчителі, студенти, обрані від батьківських колективів, педагогічної (вченої) Ради, учнівської (студентської) Ради, обирає сім членів Ради терміном на 5 років та делегатів на міську (районну) конференцію. Вимоги до членів Ради: не працюють у навчальному закладі, не мають серед працюючих закладу родичів, проживають у мікрорайоні, який обслуговує навчальний заклад. Рада – найвищий керівний орган навчального закладу на 5-ти річний період, повноважений обирати керівника закладу і подавати його кандидатуру на призначення в управління освіти, а також продовжувати контракт з керівником на наступний термін. Також пропонує на посаду фінансового директора, з яким керівник закладу заключає 5-ти річний контракт.

До компетенції Ради відносяться всі питання забезпечення життєдіяльності закладу та матеріально-технічне забезпечення навчального-виховного процесу. Функціонує Рада закладу на основі Положення про Раду – окремого нормативного документу.

Розділ 2. Повноваження керівника закладу.

Обраний Радою керівник закладу укладає п'ятирічний контракт з місцевим управлінням освітою. Повноважений здійснювати самостійно кадрову політику закладу на конкурсній основі та забезпечувати виконання державних стандартів і вимог до отримання освіти певного рівня. Підзвітний Раді школи та місцевому управлінню освітою. Підписання 5-ти річного контракту гарантує керівнику виконання його повноважень протягом повного терміну контракту. Дострокове розірвання контракту можливе лише на основі рішення суду. Має першочергове право на продовження контракту на наступні 5-ть років, після рішення конференції закладу. Не несе відповідальності і не підписує документи фінансового плану, пов'язаних з виконанням бюджету та матеріально-технічним забезпеченням навчального закладу. Вирішує всі питання суперечностей з фінансовим керівником закладу на Раді закладу. Подає фінансовому керівнику і Раді закладу свої обґрунтовані пропозиції до бюджету та матеріально-технічного забезпечення.

Розділ 3. Повноваження фінансового керівника закладу.

Фінансовий керівник закладу обирається Радою закладу і призначається керівником закладу на 5-ти річний термін. З ним укладається контракт і договір про відповідальність. Несе повну відповідальність за підготовку і затвердження бюджету закладу згідно нормативів, відкриття всіх необхідних рахунків, фінансування потреб закладу протягом фінансового року і матеріально-технічного забезпечення навчального процесу. У своїй діяльності враховує пропозиції Ради школи та керівника закладу, виходячи з можливостей бюджету. Керує бухгалтерією закладу і веде весь необхідний облік та звітність.

Розділ 4. Працівники закладу.

Всі працівники закладу приймаються на роботу на конкурсній основі керівником закладу, з якими укладається контракт на 5-ти річний термін. Заміщення вакантних посад відбувається на конкурсній основі через оголошення в ЗМІ. Підставою для продовження

контракту на наступний термін є атестація працівника та рішення Ради школи. Без оголошення конкурсу керівником закладу приймаються помічники працівників закладу, направлені на роботу по направленню педагогічних коледжів, як (інтерни) практиканти, терміном на два роки.

До працівників закладу освіти відносяться заступники керівника, вчителі, викладачі, помічники вчителів, помічники викладачів, адміністративно-обслуговуючий персонал. Адміністративно-обслуговуючий персонал може прийматися на роботу з річним випробувальним терміном.

§ 3. Структура освіти України.

Розділ 1. Дошкільний навчальний заклад.

Дошкільний навчальний заклад (надалі ДНЗ) функціонує згідно «Положення по ДНЗ». У ДНЗ навчаються діти віком від 3 до 6-ти років. Найвищим органом управління ДНЗ є Рада, обрана конференцією закладу. ДНЗ – самостійна фінансова структура. Фінансування ДНЗ здійснюється органами влади з місцевого бюджету. Батьки учнів закладу фінансують харчування учнів, медичне забезпечення, Інтернет, утримання бібліотечних фондів. Місцевий бюджет, при наявності коштів, може повністю забезпечувати фінансування ДНЗ. ДНЗ може функціонувати у комплексі з початковою школою. У цьому випадку створюється єдиний навчальний заклад «Початкова школа - ДНЗ».

Розділ 2. Початкова школа (школа I ступеня)

Початкова школа (надалі ПШ) функціонує як шестирічна школа для учнів віком від 7 до 12 років. Повністю самостійна і автономна у своїй діяльності і не може бути у складі школи II ступеня. Має право створювати комплекс тільки з ДНЗ. Фінансується державним бюджетом згідно нормативів фінансування на одного учня. ПШ самостійна фінансова структура. Батьки додатково оплачують послуги бібліотеки та Інтернету, а також харчування. Місцевий бюджет, при наявності коштів, може повністю забезпечувати фінансування ПШ.

Структура початкової школи передбачає трьохрічне навчання всіх предметів одним вчителем-класоводом. Можливе навчання, при наявності спеціалістів та кадрового забезпечення, фізкультури, англійської мови, музики, малювання, інформатики, трудового навчання та інших предметів окремими спеціалістами. Рішення по розподілу годин та призначення спеціалістів приймає керівник закладу за погодженням з Радою школи. Починаючи з 4-го року навчання, частина предметів читають спеціалісти з географії, історії, математики та інших предметів. Класоводу залишаються головні предмети з навчального плану. Перелік предметів та розподіл годин вчителем згідно навчального плану визначає керівник навчального закладу за погодженням з Радою школи. По закінченню ПШ всі учні здають випускні іспити з головних предметів (перелік визначає МОН України) та отримують свідоцтва про початкову освіту. Початкові школи та комплекси «Початкова школа - ДНЗ» можуть функціонувати, як школи національних меншин, де навчання ведеться рідною мовою. Обов'язковим є навчання українською мовою головних предметів навчального плану (українська мова, історія, математика, фізкультура та інших), перелік яких визначає МОН України. Випускні іспити у ПШ проводяться українською мовою.

Питання головних атрибутів і ознак окремої навчальної установи, присвоєння назви, а також форми визначається Радою школи, яка працює на основі § 2 даного Закону.

Розділ 3. Основна школа - гімназія (школа II ступеня).

Основна школа – школа для учнів віком від 13 років до 15 років (трьох річна). Назва основної школи – гімназія. Вона буде класичною або профільною. Класична гімназія передбачає вивчення всіх предметів навчального плану без виділення профільності.

Функціонує, як школа шкільного округу, бажано в районних центрах. До гімназії всі учні доводяться шкільним транспортом. В окремих випадках, за рішенням місцевих органів влади, при гімназії може функціонувати інтернат. Профільна гімназія (надалі академічна) може функціонувати, як гімназія з поглибленим вивченням окремих предметів. Профілі академічної гімназії визначає МОН України. Академічні гімназії можуть відкриватись тільки в містах, обласних центрах і столиці України. І класична, і академічна гімназії відкриваються тільки в окремих приміщеннях. У випадку відсутності достатньої кількості приміщень, за рішенням місцевих органів влади, дозволяється функціонування гімназії і ПШ в одному приміщенні, розділеного перегородками і обладнаними окремими входами на перехідний період (не більше п'яти років). До гімназії відносяться всі вимоги §2 даного Закону. По закінченню гімназії всі учні здають державні випускні экзамени, визначені МОН України, і отримують відповідні свідоцтва. Сума отриманих балів у свідоцтві є підставою для навчання у старшій школі або професійно-технічному училищі. Фінансування здійснюються державою. Місцеві органи влади через розподіл коштів здійснюють матеріально-технічне забезпечення гімназій.

Батьки додатково оплачують послуги бібліотеки та Інтернет – зв'язку та харчування. Питання головних атрибутів і ознак окремої установи присвоєння назви, а також впровадження форми визначення Радою школи.

Розділ 4. Старша школа – ліцей (Школа III ст.).

Старша школа – школа для учнів віком від 16 років до 18 років. Назва старшої школи – ліцей. Ліцей може бути тільки профільним. Перелік профілів у ліцеї визначає МОН України. Проте дві назви профілів ліцеїв обов'язкові – класичний і академічний ліцеї. У класичному ліцеї (гуманітарному) поглиблено вивчаються мови і літератури. У академічному ліцеї (природничому) поглиблено вивчаються математика, фізика, інформатика. Обов'язковими предметами у всіх профілях ліцеїв залишається українська мова та історія. Передбачається після кожного року навчання зменшення обов'язкової кількості предметів. У 12-му класі залишаються тільки сім обов'язкових предметів. До 12 класу завершується вивчення географії, хімії і біології. В окремих випадках за рішенням місцевих органів влади ліцеї можуть створювати комплекси з гімназіями. В цьому випадку комплекс отримує назву класичної чи академічної гімназії, де старші класи будуть іменуватися ліцейними.

Ліцеї можуть існувати тільки в окремих приміщеннях. Винятків не може бути. Підвіз до навчання і повернення з навчання здійснюється шкільним транспортом. При ліцеях, за рішенням місцевих органів влади, можуть функціонувати інтернати. До ліцею відносяться вимоги §1 і §2 даного Закону. По закінченні ліцею (гімназії) всі учні здають Матуру (державні экзамени) і отримують свідоцтва з рішенням екзаменаційної комісії, про можливість вступу у ВНЗ без екзаменів, або через экзамени, відповідно до набраної суми балів. Фінансування ліцеїв здійснюється державним бюджетом. На місцевий бюджет покладається матеріально-технічне забезпечення. Батьки доплачують до бюджету за бібліотечні послуги, Інтернет-зв'язок та харчування.

Розділ 5. Позашкільна освіта.

Всі види позашкільних навчальних закладів і їх перелік визначає МОН України. Рішення про збереження діючих позашкільних навчальних закладів та утворення нових приймають місцеві органи влади. Фінансування позашкільних навчальних закладів здійснюється за кошти місцевого бюджету. Батьки учнів, які відвідують позашкільні навчальні заклади оплачують додаткові освітні послуги, перелік і вартість яких визначають місцевими органами управління освітою. У випадку розформування позашкільних

навчальних закладів їхні працівники з сіткою передбачених годин переводяться у навчальні заклади освіти для позакласної роботи.

Розділ 6. Спеціалізовані школи-інтернати.

Спеціалізовані школи-інтернати для дітей з особливими потребами створюються МОН України, виходячи з реальних потреб місцевих громад та суспільства. Функціонують на основі окремого Положення.

Розділ 7. Професійно-технічні училища.

Професійно-технічні училища (надалі ПТУ) – училища, в яких навчаються учні з 16 до 18 років і отримують, крім середньої освіти, ще і професію молодшого спеціаліста. Перелік професій, яких навчають у ПТУ, визначає МОН України. Обов'язковим для ПТУ є виконання державних стандартів середньої освіти. При ПТУ обов'язково функціонують інтернати з цілодобовим утриманням. Фінансування ПТУ здійснюється за рахунок державного бюджету. По закінченні ПТУ всі учні здають Матуру (державні экзамени) та экзамени по присвоєнню кваліфікації молодшого спеціаліста. У дипломі вказується спеціальність та сума балів за Матуру, а також рекомендація державної экзаменаційної комісії до вступу в університет без экзаменів, або при умові складання экзаменів. Всі додаткові послуги, включно з харчуванням оплачується за кошти державного бюджету.

Розділ 8. Професійні коледжі.

Професійні коледжі (надалі ПК) – навчальні заклади вищої освіти I ступеня, для студентів віком від 16-ти до 19 років (чотирьохрічне навчання), по закінченні яких і здачі державних экзаменів вони отримують професію вищу освіту I ст. і ступінь бакалавра. Перелік професій, яких навчають у ПК визначає МОН України. Утримання ПК здійснюється за кошти державного бюджету. При ПК функціонують кругло добові інтернати. Всі додаткові послуги здійснюються за рахунок державного бюджету. На особливому місці статус педагогічного коледжу. Стати студентом педагогічного університету можна тільки після закінчення педагогічного коледжу і проходження двохрічної практики (інтернатури) на посаді помічника вчителя ПШ чи гімназії. Після здачі державних экзаменів випускники коледжу отримують дипломи, у яких записується рішення державної экзаменаційної комісії і рекомендація для продовження навчання згідно набраних балів. Учні коледжів, які не набрали необхідної суми балів, можуть перездати Матуру через рік на загальних підставах.

Розділ 9. Про врахування коштів місцевого та державного бюджетів при переїзді на проживання в іншу державу.

По закінченні початкової школи, гімназії, ліцею, ПТУ, коледжу, всі учні і студенти отримують крім свідоцтв, атестатів і дипломів також довідки від бухгалтерії закладу про суму коштів, витрачених місцевим і державними бюджетами на навчання учня чи студента. Подібна відомість зберігається в навчальному закладі. При переїзді на ПМЖ у іншу державу учнів чи студентів разом з батьками, чи самостійно, громадяни України, чи їхні батьки, зобов'язані повернути державі кошти, витрачені на навчання учня чи студента.

Розділ 10. Про забезпечення і збереження здоров'я учнів та студентів навчальних закладів освіти.

Для розвитку системи збереження здоров'я у навчальних закладах освіти вводиться у штатний розпис крім ставки медсестри ще і ставка педіатра. У навчальному закладі заводять на кожного учня (пізніше студента) облікову карточку стимулів здоров'я. згідно визначених нормативів приймаються рішення навчального закладу і управління освіти про призначення балів за виконання нормативів і перемог на змаганнях, які записуються у облікову карточку. Протягом всіх років навчання ці бали сумуються і при вступі до університету переводяться у

кошти, які зараховуються за навчання.

Розділ 11. Університети.

Університети – навчальні заклади вищої освіти II ступеня для студентів віком від 19-ти до 22 років (чотирьохрічні). Педагогічні університети для студентів віком від 23 до 24 роки (двохрічні). Перелік спеціальностей, які отримують студенти по закінченню університету, визначає МОН України. У університети поступають без екзаменів учні ліцеїв (гімназій), студенти ПТУ і коледжів, які мають у свідоцтвах і дипломах запис державної екзаменаційної комісії про рекомендацію на навчання у університеті. Всі інші випускники середніх шкіл, ПТУ і коледжів поступають у університети шляхом складання вступних екзаменів. Навчання в університеті платне. Додаткові послуги (бібліотечний фонд, Інтернет-зв'язок, гуртожиток) також платні. Для забезпечення справедливого доступу всіх громадян до вищої освіти і отримання професій, всі зараховані на навчання в університет студенти, можуть взяти кредит в держави терміном на 25 років. При видачі кредитів мають бути передбачені стимули для погашення їх зі сторони держави, для відмінників навчання, молодих науковців, роботи по розподіленню на певний термін, багатодітних сімей і т.ін. По закінченні університету випускники отримують диплом про вищу освіту II ст., присвоєння кваліфікації і наукового ступеня магістра. Університет самоврядний і автономний навчальний заклад, який у своїй діяльності керується §2 даного Закону.

Розділ 12. Вищі навчальні заклади III ступеня.

Вищим навчальним закладам III ступеня є Національна Академія Наук України і її профільні підрозділи. До складу НАН України входять науковці найвищого рангу, які обираються з їздом НАНу на громадських засадах. Вони утворюють державну акредитаційну комісію (ДАК) по захисту докторських дисертацій (на громадських засадах) і мають виключне право присвоювати звання докторів наук та академіків. ДАК працює на громадських засадах. Підготовку до захисту докторських дисертацій здійснюють університети і підрозділи НАН України. Структура НАН України та її підрозділів визначається окремим положенням, затвердженим урядом України. У структурі НАН України працюють науково-дослідні інститути, як самостійні юридичні особи.

§3. Структура управління системою освіти України.

Розділ 1. Управління освітою місцевого рівня.

На рівні району (міста) проводиться конференція у складі делегованих представників Рад шкіл, гімназій, ліцеїв, ПТУ, коледжів та директорів перерахованих закладів освіти, яка заслуховує кандидатів на посаду керівника управління освітою, їхні програми та приймає рішення про створення управління освітою і рекомендує на посаду керівника. Місцеві органи влади укладають 5-ти річний контракт з керівником управління освітою, який може бути розірваний тільки за рішенням суду. Конференція обирає і створює Раду району (міста) із незалежних представників місцевої громади і делегує їй повноваження контролю за діяльністю управління освітою на 5-ти річний термін. Обрана Рада затверджує персональний склад та штатний розпис управління освітою. З працівниками управління освітою керівник заключає 5-ти річний контракт. Управління освітою формує бюджет закладів освіти місцевого рівня і подає на затвердження органами влади, пропозиції бюджету для закладів освіти, які фінансуються з державного бюджету. А також формує додатковий бюджет на матеріально-технічне утримання закладів освіти.

Також міська (районна) конференція обирає делегатів на обласну освітянську конференцію та Всеукраїнський з'їзд працівників освіти.

Також Рада обирає районну (міську) атестаційну колегію з кращих педагогів району

(міста), яка уповноважена проводити атестацію на присвоєння педагогічних рангів і звань. Атестаційна колегія працює на громадських засадах. Питання підвищення кваліфікації кожен вчитель вирішує самостійно на кафедрах місцевого педагогічного університету чи обласного інституту освіти. Вчитель не зобов'язаний проходити атестацію, тільки по власному бажанню.

Аналогічно збирається обласна освітянська конференція, сформована з делегатів районів і міст. Вона заслуховує програми претендентів на посаду керівника обласного управління освітою та приймає відповідне рішення. Начальник обласного управління освітою укладає 5-ти річний контракт з обласними органами влади і формує відповідний штат. Також обласна освітянська конференція формує обласну Шкільну Раду з незалежних спеціалістів і експертів та передає її функції контролю за діяльністю обласного управління освітою.

Розділ 2. Управління системою освіти України.

Управління системою освіти України здійснює Міністерство освіти. Йому підпорядковуються всі навчальні заклади середньої освіти і вищої освіти I ступеня, а саме: початкові школи, гімназії, ліцеї, ПТУ, коледжі. МОН України розробляє і впроваджує державні стандарти середньої освіти і вищої освіти I ступеня, навчальні плани і програми, переліки рекомендованої навчальної літератури, послуг Інтернет - зв'язку, переліки державних випускних екзаменів та їхній зміст, штатні розписи і бюджети навчальних закладів. Працює згідно «Положення про МОН», затверджене Всеукраїнським освітянським з'їздом. Управління університетами і НДІ здійснює НАН України на громадських засадах, враховуючи повну автономність і самостійність університетів і НДІ та колегіальність при прийнятті спільних рішень. Колегіально розробляє державні кваліфікаційні вимоги до професій та державних екзаменів і контролює присвоєння звань магістрів та докторів наук. Формує державну атестаційну комісію (ДАК).

Найвищим органом управління освітою є Всеукраїнський з'їзд працівників освіти, який формується з делегатів місцевих освітянських Рад та університетів і НАН України і збирається один раз на п'ять років. Заслуховує звіти МОН і НАН України і дає їм відповідну оцінку. Вибирає на посади Міністра освіти та керівника НАН України та рекомендує їх на призначення до Верховної Ради на 5-ти річний термін. А також формує Національну освітянську Раду з незалежних спеціалістів та експертів, якій доручає функцію контролю за діяльністю МОН і НАН на час між з'їздами працівників освіти.